

EUROPA PRESS

El Moulin Rouge, el mític cabaret que fou creat per un català, Josep Oller, en ocasió de l'Exposició Universal de París de 1889.

El creador català del Moulin Rouge

Josep Oller i Roca, nascut a Terrassa, fou l'empresari que va pensar, construir i obrir el més famós de tots els cabarets del món.

Per Miquel Payeras

El nom de Josep Oller és quasi desconegut avui en dia. Tanmateix el d'una de les seves creacions és conegut arreu del món: Moulin Rouge. En efecte, el famós cabaret —tan identificat amb París quasi com la torre Eiffel; tots dos, per cert, fets el mateix any arran del mateix esdeveniment, l'Exposició Universal de 1889— va ser creat per Oller, un català nascut a Terrassa.

Però Oller no només fou el *pare* del Moulin Rouge. Fou un empresari d'espectacles que fundà alguns dels negocis de més èxit del París de finals del segle XIX i principis del XX. D'alguna manera el català ajudà la capital francesa a adquirir la seva imatge mítica de ciutat quasi màgica, que mai dormia, on sempre hi havia algun lloc per a gaudir dels noctàmbuls més conspicus.

Josep Oller

L'any 1839 Josep Oller i Roca va néixer a Terrassa, en una família benestant, no debades son pare era empresari tèxtil. El progenitor, home inquiet, pensava no només a exportar el seu producte sinó que somiava a instal·lar-se en una gran capital europea per triomfar molt més en el negoci. Amb la seva esposa, Teresa Roca, i el fill de tres anys, Josep, el 1842 decidí partir cap a París. Tot d'una que hi arribà posà fil a l'agulla, muntà una empresa i inicià una exitosa carrera com a industrial del tèxtil a la capital francesa, on van néixer els altres dos descendents de la parella, Alexandre i Joan. La fortuna va somriure la família dels Oller-Roca que es convertí en part de la més distingida burgesia parisenc. L'empresari decidí donar una exquisi-

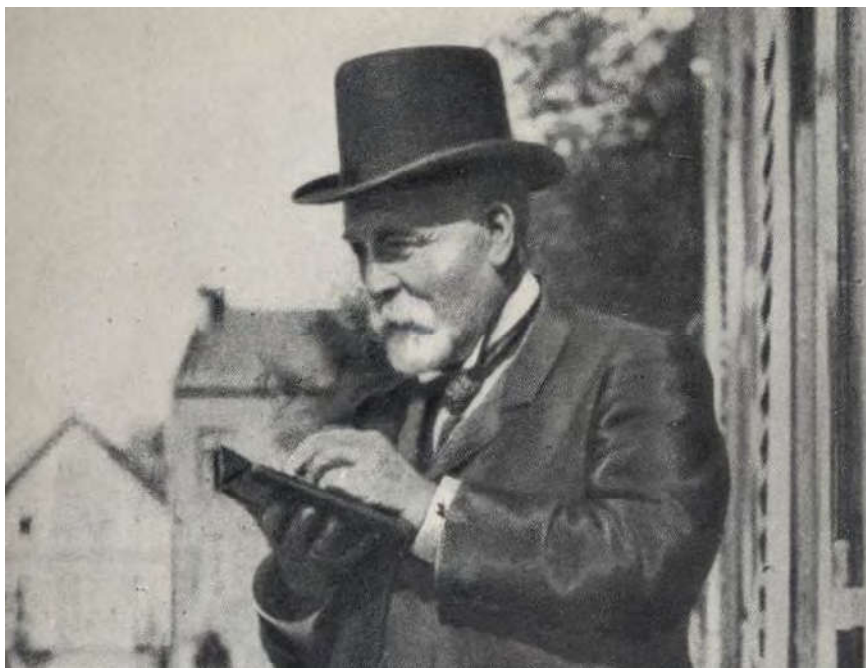
→ da educació al seu primogènit i el feu compaginar els estudis en el Liceu de Sant Denís amb viatges formatius arreu d'Europa, a més de fer-lo tornar a Catalunya periòdicament per mantenir el contacte amb la família. Tot indica que son pare tenia reservat per a Josep el destí de convertir-se en el seu successor al front de l'empresa tèxtil familiar. Tanmateix, el jove tenia altres inquietuds. Era molt espavilat i somiava a fer els seus propis negocis.

Seguint la *Biografia de José Oller Roca*, publicada el 2004 per M. Ruiza, T. Fernández y E. Tamaro —consultada a *biografiasyvidas.com*—, el 1864, en un dels seus viatges a Catalunya, aprofità per anar a Madrid i fer arribar al Govern espanyol el disseny d'un projecte de línies de vaixells a vapor entre les illes Canàries, que fou rebutjat. Tenia 25 anys. El seu primer intent de muntar una gran empresa havia fracassat. No es desanimà, emperò. L'any següent s'inventà un mètode per apostar entre moltes persones alhora a les curses de cavalls, que fou un gran èxit, primer a París i després a altres ciutats franceses. Es quedava el 5% dels diners que s'apostaven amb el seu sistema, cosa que li reportà una muntanya de beneficis. Perfeccionà el mètode el 1867 i poc després inventà una màquina per imprimir els bitllets de les apostes. L'èxit de totes aquestes iniciatives en les apostes el convertiren en un home prou ric. I no tenia encara ni trenta anys. El 1869 uní la seva vida a la jove peruana resident a París Carmen Coello.

La progressió espectacular d'Oller en els negocis va rebre un cop dur el 1875, quan un tribunal de París sentencià que era il·legal la pràctica de les apostes —cada cop més populars— en les curses de cavalls. Per ventura, a un altre empresari el cop l'hauria enfonsat, no debades era una vertadera mina d'or que de cop i resposta s'havia acabat. Oller, emperò, no es deixà vèncer per la contrarietat. S'oblidà ràpidament dels cavalls, les apostes i els hipòdroms i centrà la seva atenció en un nou àmbit de negoci: els espectacles nocturns de varietats.

En els nombrosos viatges que havia fet arreu d'Europa conegué prou cabarets i tenia una idea bastant clara del que volia per a París. Així va néixer *Fantaisies Oller*, un local d'espectacles musicals i entreteniment. L'obertura, en algun moment de la segona meitat de la dècada dels setanta, va ser un gran èxit i encisà des de tot d'una els parisencs. Si les apostes a les carreres de cavalls havien estat un èxit, el nou negoci no es quedà enrere. Totes les nits el local s'omplia de clients. Poc després obria un segon recinte d'espectacles nocturns, el *Théâtre des Nouveautés*, amb un aforament que no tenia rival: tres mil localitats. L'èxit l'acompanyà igual que amb l'altre local. El nom d'Oller ja ressonava per tot París com a sinònim de triomf empresarial. Tot el que tocava pareixia convertir-se en or. I només era el principi d'una llarga carrera professional.

El 1882 tornà al món dels cavalls. Fundà un hi-

Josep Oller, nascut a Terrassa, va triomfar a París com a empresari d'espectacles a finals del segle XIX i principis del XX.

pòdrom, el de Saint Germain, per criar cavalls de raça selecta. I dotà les pistes d'enllumenat elèctric —amb un sistema creat per ell mateix, que patentà—, quelcom que deixà bocabadat el *tout Paris*. Tres anys més tard posà en marxa una altra iniciativa que també impactà la societat parisenca: creà *La Grande Piscine Rochechouart*, una piscina coberta de 600 metres quadrats, amb 500 cabines per a clients, gimnàs, sauna, bar... per la qual passarien unes 25.000 persones cada any.

A mitjan dècada dels vuitanta, Oller era un respectat empresari, força conegut i multimilionari que, no obstant, no parava de generar idees. No tenia aturall. No podia estar aturat massa temps. Necessitava invertir sempre en quelcom nou. Experimentar les idees que se li ocorrien. Cap a mitjan dècada dels vuitanta, en tingué una que semblava absurda: la mescla de piscina, espectacle de varietats i circ en el mateix local. Pensat i fet. Així va néixer el 1886 *Le Nouveau Cirque*, un local de grans dimensions amb un escenari preparat per fer espectacles de circ però que a través d'un sistema mecànic, inventat pel mateix Oller, es retirava i en el seu lloc hi apareixia una piscina en la qual es feien coreografies de dansa aquàtica. El públic se'n feia creus. L'impacte va ser enorme. Tothom parlava del nou local del gran empresari Oller, que amb 46 anys era indiscutiblement el gran *roi* de la *nuït* parisenca.

El Moulin Rouge

Quan s'anuncià que París acolliria l'Exposició Universal de 1889, les autoritats pensaren que seria una gran oportunitat per mostrar França com una potència mundial del progrés, cosa que es convertí

Els balls del cancan encisaven la gernació que cada nit omplia el Moulin Rouge.

en un missió d'estat, rere de la qual hi havia totes les institucions, en especial el Govern i la municipalitat de París, empresaris i, en fi, tot el país. En aquells moments, es creia en el progrés sense fi, basat en les constants innovacions tecnològiques. Tot el que fos maquinària i invents fascinava una gran quantitat de gent. Per tant, per força les màquines havien de ser protagonistes de l'Exposició. Així, per exemple, es dissenyà la que seria La Galerie des Machines (el 'Pavelló de les màquines'), per mostrar les últimes novetats i glosar el poder d'aquests enginyers per transformar la societat. El segle a punt de començar, el XX, havia de ser —es pensava aleshores— del gran progrés gràcies a tot tipus de maquinàries. També es va pensar, com en efecte es va fer, a construir un petit tren per moure els assistents per tot el recinte del Camp de Mart que acolliria l'Exposició, a més de ser un implícit homenatge al sistema de transport de vapor que havia canviat la mobilitat popular. El segle XX era a tocar i la industrialització, el tren, les màquines en general eren sinònim de progrés i de futur. El ferro, en fi, esdevenia el gran protagonista d'aquell temps.

El Govern francès, en especial el ministre de Comerç i Indústria, Édouard Lockroy, un entusiasta del progrés, convocà un concurs d'idees per crear algun element que servís per donar la benvinguda a tot el món a l'Exposició parisenca. L'enginyer Alexandre Gustave Eiffel el guanyà i el 8 de gener de 1887 va signar el contracte per construir la torre més alta del món —havia de fer 350 metres, però es quedà en 300 davant les protestes ciutadanes—, tota en ferro. Naixia així la torre Eiffel.

Les previsions parlaven d'una enorme quantitat de gent que arribaria a París durant l'Exposició Uni-

versal —que es perllongaria de maig a octubre de 1889— i Josep Oller posà el cervell a pensar i pensar com podia aprofitar la gernació que envairia la ciutat durant mig any. Aviat concretà el què: un cabaret que fos innovador, atractiu, irresistible. Després calia trobar el lloc. El cercà i cercà fins que adquirí l'espai suficient en ple cor de Montmartre. La nit abans de la inauguració de l'Exposició obria les seves portes per primera vegada el Moulin Rouge, a la Place Blanche. Oller tenia de soci en el projecte Charles Zidler i posà el seu germà Joan com a director de la sala d'espectacles, al mateix temps que el seu amic artista Henri de Toulouse-Lautrec dissenyà els cartells promocionals.

Aquell nou local ràpidament es convertí en el més famós de la ciutat. Cada nit l'abarrota una clientela àvida de gaudir del ball del cancan, a càrrec de les millors ballarines que es podien contractar, d'uns espectacles que es renovaven contínuament, de beure el millor xampany compartint la sala amb coneguts artistes, intel·lectuals, polítics, aristòcrates... L'èxit fou tan gran que ben aviat no donava a l'abast, tal era la demanda per entrar-hi cada nit. Una vegada acabada l'Exposició, l'assistència no va decaure, sinó tot el contrari: la fama no feia més que créixer i més i més gent volia anar-hi. Tothom volia veure i ser vist al Moulin Rouge.

L'èxit va ser tan aclaparador que Oller va pensar a obrir un local complementari. Dit i fet. Al cap de dos anys, inaugurava en l'altra punta de la ciutat Le Jardin de París, directament connectat amb el Moulin: cada nit, quan el Rouge tancava, sortien òmnibus de davant la porta que se'n duia els clients a l'altre local. Quasi ni cal dir-ho: fou un triomf empresarial com mai no s'havia vist. Cada nit desfilaren centenars de noctàmbuls d'un local a un altre.

Oller, sempre inquiet, s'ensumà que en uns moments en què per tota Europa causaven furor el que se'n deia espectacles de *music-hall*, d'origen britànic, també podien tenir el seu lloc a París. Així que obrí el 1893 la sala Olympia dedicada a aquests espectacles. Un nou èxit impressionant.

Amb l'inici del segle XX, els establiments d'Oller funcionaven a ple ritme. Ajudaren a plasmar arreu del món la imatge de París com la ciutat de la bohèmia, la capital cultural i artística i, també, de la nit que no acabava mai. París era una festa, que finalitzà abruptament amb l'esclat de la Primera Guerra Mundial el 28 de juliol de 1914.

Quatre llargs anys després, amb la fi de la Gran Guerra el Moulin Rouge i els negocis d'Oller recuperaren l'empenta. Però l'empresari ja no estava en condicions d'emprendre noves aventures. Just acabat el conflicte, rebé un cop molt dur per al seu ànim, que sempre havia estat incombustible: la seva esposa morí el 1919. No havien tingut fills i, tot sol, el gran emprenedor es retirà de la vida activa. El 18 d'abril de 1922 expirava a la seva luxosa residència de l'avinguda Carnot de París. ●